

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdívásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 fr 20 kr. — Egyenlő száma ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok, és Egyesületek, melyeknek egyenként előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadó hivatal: K.-Vásárhelyt az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájaiban, hová hirdetéseknek s előfizetési pénzek küldendők.

A kvóta-kérdés.

A kvóta-küldöttségek újból meg kezdték munkálataikat. Az osztrák küldöttség indítványára szóbeli tanácskozáskor lesznek a jövő héten Budapesten. Ezt megelőzőleg az osztrákok, valamint a magyarok is bizalmas értekezletet tartottak, melyen azonban csak az eljárás módjait beszélték meg, de természetesen a kvóta arányát még nem hozták szóba, mert ez mind a két küldöttség tanácskozásai alapján állapítatik meg. Annál kevésbé lehet szó arról, hogy Badeni gróf és Bánffy Dezső báró miniszterelnök már megegyeztek volna a kvóta nagyságára nézve, mert bizony ez gazda nélküli számítás lett volna. Ennek lehetősége ki van zárva különben azon körülménynél fogva, hogy ismeretes ugy az osztrák, mint a magyar kvóta-bizottság álláspontja és eddig még nem mutatkozik hajlandóság a kölcsönös engedményekre egyik részről sem. Már most azt még fel sem tehetjük, hogy Badeni kevesebbe, Bánffy pedig többbe belemenjen a saját szakálukra és aztán annak az alkunak elfogadását követelje a kvóta-bizottságtól. Ez elvileg az alkotmányos elv kijátszása lenne, a gyakorlatban pedig semmiféle haszonnal nem járna.

A két kormány szerepe ebben a kérdésben csak ott kezdődik, midőn a két bizottság megállapodásra jutni nem tud és

most a két kormány előterjesztést kénytelen tenni a koronának, ki a megállapodás, illetőleg egyezség hiányában dönteni fog, tudvalevőleg egy évre szólólag, tehát provizoriumot teremt.

Nem kell ahhoz valami nagyobb és mélyebb politikai tudomány, hogy belásuk, miként a koronának ezen végső kényszerűségből való döntése nem felel meg a parlamentarizmus szellemének, mert itt egy olyan fejedelmi tényről van szó, mely majdnem abszolutisztikus. Mindenesetre a budgetjog néminemű csonkítása a közösügyi költségek megállapítása tekintetében, melyre nézve szintén csak az országgyűlés lehet illetékes, miként az 1848-iki és a későbbi budgettörvények rendelik. De hát az ügyvitel fennakadásának mellőzése céljából fordultak ehhez, az alkotmány alapelveivel homlokegyenest ellenkező expedienst. Ennélfogva nem is kell valami nagy ellenzéki leleményesség ahhoz, midőn egy kormányt ezen alkotmányjogi irreguláritás bekövetkezésének ötletéből akarnak sarokba szorítani. Mindenesetre fogas kérdés a korona döntésének provokálása. Nézetünk szerint ezt legalább egy magyar kormánytul nem élné. Ausztriában sok minden alkotmányjogi furcsaság megtörténhetik és ott parlamentáris kormányzásról különben sem lehet szó, miként maga az osztrák miniszterelnök is kijelentette, ennélfogva a korona döntési jogának gyakor-

lása nem járhatna olyan súlyos beszámítás alá eső következményekkel, mint nálunk jár.

Ennélfogva némileg ebből magyarázható meg az osztrák részről követett taktika, hogy jóformán vakmerően követelik a kvóta minél magasabb felszólását a magyarok terhére, gondolván, a magyarok csak hogy a korona döntését kikerüljék, a legnagyobb engedményekre készek és hajlandók; ha pedig nem, hát a megállapodás hiányában döntsön a korona. Ez az osztrák kormány helyzetét nem alterálhatja. Így tehát a koronának ezen decizív joga egy erős kártya lett az osztrák kormány kezében a magyar kormányval szemben. Mivel egy olyan kormányt, amelynek ereje és gyökere nem a parlamentben, nem a parlament bizalmában, hanem az egyoldalú fejedelmi kegyben és bizalomban keresendő, megbuktatni nem lehet még akkor sem, ha a döntés esetleg a magyarok javára ütne ki. Az osztrák kormánynak ezt a taktikáját rég átlátta a magyar kormány és uti figura docet nem ült fel neki.

A magyar kormány a kvóta-kérdésben tisztán az alkotmányjog alapján áll és erről le sem fog térni, mert rögtön elveszti erejét és létjogosultságát. Ez okon kezdettől fogva a kvóta-bizottságok döntésére bízta az ügyet, a maga részéről csak hivatalos adatok kiszolgáltatásával mozdította elő a bizottság működését, ar-

TÁRCZA.

Eulália és Arisztid.

— Modern történet. —

A vőlegény.

Arisztid gróf híres ősi család sarja.

A vagyonát azonban elpuccolta.

Különböző oly férfiu, a kinek a ló az Istene, meg a versenytér.

Az asszonyokhoz semmi köze, mert azokat már meguntá.

Az ő idegeit nem hozta izgalomba egy kecses női termet, — de egy híres paripa birhatása vágyainak netovábbja vala.

Ilyen igények mellett vagyona romjain nem élhetett tovább. Ennélfogva a családi konferencia kimondta, hogy Arisztid grófnak meg kell házasodnia.

Arisztid gróf, midőn értesült erről a határozatról, közömbösen szitta tovább a szivarját és azt mondá:

— Én sohasem fogom megnézni a feleségemet.

A menyasszony.

Arisztid grófnak gondos mamája ki is szemelte fia számára a feleséget: a szép gazdag Euláliát, ki ugyan polgár családból származott, de terjedelmes jószágai kiegyenlítették a kék és piros vér közti különbséget.

Arisztid gróf nem ismerte Euláliát, ki ugyan nem ismerte Arisztidet.

A mama azonban olyan ügyes volt, hogy fiának nagy utazásai miatt való meg nem jelenhetését hozta okul s kieszközlötte, hogy levél útján váltsanak jegyet. A könnyű vérű Eulália eljegyezte magát Arisztid gróffal, a kit nem is ismert.

A házasság.

Közeledett a menyegző napja.

Arisztid gróf éppen a londoni versenyeken időzött, mikor anyjától sürgőnyt kap, hogy rögtön jöj-jön, mert két nap múlva lesz az esküvője.

Arisztid gróf kellenlenül indul baza felé és nem bírja megállni, hogy be ne tekintsen Bécsbe, mert ott akkor éppen a később híressé lett „Tokió” futott.

„Tokió” győzelmére 100,000 forintba fogadott a makáriai herceggel. Azonban nem várhatta volna be versenyt, mert eszébe jutott, hogy esküvőre kell mennie.

Megmondta hát a hercegnek: hogy ha „Tokió” nyer, akkor küldje utána a százezer forintot, ellenesetben sürgőnyözzen s ő eleget tesz kötelezettségének, természetesen neje hozományából.

Vonatra ült és éppen félórával az esküvő előtt érkezett haza.

Hirtelen öltözött s az anyakönyvvezetőhöz hatott.

Ép akkor érkezett oda Eulália is.

Az ajtóban találkoztak.

Arisztid grófnak eszébe jutott, hogy talán be is kellene magát mutatni a menyasszonynak.

Igy szólát hát a hölgyhöz:

— Nagysád! Én Arisztid gróf vagyok, az ön vőlegénye.

— Eulália vagyok, az ön menyasszonya.

— Örülök, hogy van szerencsém!

— Részemről a szerencse.

Arisztid gróf nem láthatta Eulália arcát, mert sűrű fátyol borítá, különben sem érdeklődött iránta. Eulália csak egy kíváncsi pillantást vetett Arisztid grófra.

Azután aláírták a házassági szerződést és mint törvényes házastársak hajtottak haza.

A százezer forint.

A mint az ősi kastélyba értek, hát már ott volt a makáriai herceg sürgőnye.

Arisztid megnyerte a százezer forintot.

Ennyi pénzzel zsebében egészen megfiatalodott. Azonnal vonatra ült és egy névjegyet hagyott hátra a feleségének, hogy Budapestre utazzon.

Élvezni akart ismét!

Levettette szép körszakállát, mely komoly jellegot adott arcának.

Izmaiban új erőt érzett. Igen, igen most már ő futhatott a versenyeken. Megvette a „Tokiót.”

Futtatott és nyert.

Győzelmei közben eszébe sem jutott a felesége, de azért már nem érzett oly nagy ellenszenvet az asszonyok iránt, mert a turfon meglátott egy hölgyet, a ki műértő szemekkel bírálta a paripákat, a kinek minden mozdulata sikk és elegánzia.

Igen, ez a hölgy, a kit régen várt. Egy hölgy, a ki ért a lovakhoz.

ra azonban egyébként a döntő befolyás gyakorlásától tartózkodott. Ennélfogva mindjárt ebből a tényből czáfólast nyer azon ellenzéki ráfogás, hogy a kormány meg akarná „puhítani“ a kvóta-bizottság tagjait, hogy egyezzenek bele a magasabb kvótába. A bizottság előadója ugyanaz, tagjai jóformán mind ugyanazok, kik az előbbi országgyűlés alatti bizottság tagjai voltak. Ezeknek pedig egyenként és összesen ismeretes álláspontjuk, hogy pedig jegyzőkönyvbe és jelentésekbe van foglalva, hát „scripta manent“. Ezt se letagadni, sem szépitni nem lehet. Azoknak a férfiaknak hazafias komolyságához szó sem férhet, kik az előbbi bizottság jegyzőkönyveinek tartalmához hozzájárultak. A magyar kvóta-bizottság álláspontja tehát, legalább bizonyos fokig ismeretes már előre.

Az osztrák kvóta-bizottság előadója is ugyanaz, de tagjai többnyire újak, kiktől azonban pártpolitikai álláspontjukra való tekintettel, velünk magyarokkal szemben sem engedményekre, de jóformán még előzékenységre sem számíthatunk. De abból a tulbuzgósággal és bizonyos animozitással folytatott beszécsereiből, melylyel a kvótaüggyről úgy a magyar, mint az osztrák lapok hasábjain oly sűrűen találkozunk, mégis kivehető, hogy a nézetek tisztázódtak abban az irányban, hogy az osztrákok számítása tévedésen alapszik, amennyiben a kvóta nagyságát nem a lakosság számarányához, hanem a lakosság teherviselési képességéhez mérten kell megállapítani. A teherviselési képesség pedig az eddigi adóalap szerinti számítandó ki, ezt kell tehát arányba állítani az osztrák adóképességi viszonyokkal.

Ezekről a legpontosabb adatok szerkeszthetők be és ha az adózási alapokat nézzük úgy Ausztriában, mint Magyaror-

szágban, akkor nyomban beláthatjuk azt is, hogy a magyar adózók aránylag sokkal jobban meg vannak adóztatva, nagyobb teher nyomja vállalkat, mint az osztrákokét. Az egyenes adók kivételi százaléka sokkal magasabb nálunk, mint a szomszédos Ausztriában. Ezt véve alapul, annyival nagyobb százalékot fizet már a mostani kvóta mellett is a közösségi kiadásokra, amennyivel nagyobb a magyar ember adóalapja az osztrák adófizető alapjához viszonyítva. Az utóbbi években emlékeztünk rá, hogy Ausztriában több millióval leszállították a földadót, ez tehát a mérleget szintén a mi kárunkra nyomja le, mert a mi földadóterhünk ugyanaz marad. Ezt kell alapul venni a kvóta-kiszámításnál, míg Ausztriában az új állapotok az irányadók. De mégis, ha erre az igazi és természetes kiszámítási alapra helyezkedünk, sokkal hamarabb megértjük egymást és könnyebben jutunk egyezségre. Ez alapon jutunk és megközelítjük a valóságot, bár, miként éppen előbb mondtuk, a magyarok megbízott menynyiségtani eredményre most is hátrányt szenvednek az osztrák és a magyar adóalap különbsége miatt. De mi mégis szívesen fizetjük ezen pontos számítás alapján kihozott százalékot, csak azt az összeget nem vagyunk hajlandók fizetni, mikor az osztrák megnyomja a krétáját és az duplán fog. Clara pacta, boni amici!

P. Sz.

Török-görög háboru.

A nagy hogy kis egeret szült. Az a nagy lármával, szóbeli hősködéssel megindult görög háboru csufos kudarcot vallott. Egy néhány héttel ezelőtt Görögország minden népjog ellenére csapatokat küldött a törökök tulajdonát képező Kréta szigetére, éppen mintha Románia betörne Magyarországra, hogy a románokat felszabadítsa a „magyar iga“ alól. Az európai nagyhatalmak hiában tiltakoztak ezen jogtiprás ellen, a görög csapatok lassanként elfoglalták az egész szigetet. Ez még nem volt elég, Görögország a krétai siker által elszédülve, a görög-török határszélén csapatokat koncentrált s erre aztán Törökország is hasonlóval felelt. Végre a hatalmak megunták a sok görög hősködést s kimondották, hogy szabad kezet engednek a feleknek, döntsön tehát a fegyver. És a fegyver döntött, nagy, fényes diadalmat hozván a töröknek, siralmat és gyalázatot a görögöknek. Nehány nap alatt eldőlt a háboru sorsa, a hős hellének utódai szégyenletesen megfutottak. Főhadiszállásukat kardesapás nélkül adták fel és a török hadsereg győzelmesen nyomul előre.

A görög miniszterium lemondott s helyette az ellenzék vezére alkotott kormányt. A görög nép el van keseredve s tüntet a királyi ház ellen. Az ország meg végleg ki van merülve a hiában való háboru miatt, szóval erkölcsileg és anyagilag teljesen lejárta magát. A háborura vonatkozó legújabb hírek a következők:

Konstantinápoly, máj. 3. A török hivatalos körök nem titkolják, hogy a szultán és a magas porta a török fegyverek diadalának hatása alatt el vannak tőkelve, hogy nem fogadják el a statusquot, a mely a háboru kitörése előtt volt, hanem az 1871-iki frankfurti béke alapján követelik a sztratégiai határvonal kiigazítását és jelentékeny hadiszerzést.

Edhem basa szigoru utasítást kapott, hogy Thessaliában erőlyes akciót indítson, mivel a hivatalos körökben egy második döntő ütközetet várnak, hogy a görög haderőt teljesen megesemmisítsék.

Athén, május 3. A Valesztino körüli harcok a háboru jövőbeni kifejlésére nézve lényeges befolyással lesznek. Ha a törököknek sikerül a görögöket onnan kiszorítani és ott megállapodni, a görögök kénytelenek lennének Volót feladni, mi által a pharsalus-domokosi vonalban a csapatok élmezőse rendkívül megnehezítettötnék. A hadügyminiszter és Smolenszki ezredes közt sűrű távirat-váltás folyik. Smolenszki abban a nézetben van, hogy a görög csapatoknak Valesztinót feltétlenül meg kell tartaniok.

A székely kamara közgyűlése.

Marosvásárhely, május 2.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara folyó évi ápril 30-án tartotta meg Tauszik B. Hugó elnöklété alatt havi rendes közgyűlést.

Az elnöki közlések során többek között bejelentett, hogy a székelyudvarhelyi bőranyag-szövetkezet 42 tagjának bakkanos készítésére engedély adott. Örmére szolgált a közgyűlésnek az is, hogy az utadó hátralék kamatját 1895. évi július 1-től 5 százaléka szállította le a kereskedelemügyi miniszter ur. Bejelentett még, hogy a kassai társkamara 1198-ban kárpátvidéki háziipari kiállítást rendez; továbbá, hogy a hazai ásványvizek származási bizonyítványának a budapesti román konsul által való láttamozására vonatkozó kormányrendelet hatályon kívül helyezettett s így ezután akadálytalanul szállíthatók ásványvizeink Romániába. S végül a szászrégeni kádároknak azon kérése, hogy fasszükségletüket a görögényi kineztári erdőből szerezessék be, remélhetőleg kedvező elintézkést fog nyerni.

A napirend tárgyai közül kiemelendők a kereskedelemügyi miniszter azon leirata, melylyel a kamara kerületében lévő falusi iskolák 12—15 éves tanulóinak számára faipari kézügyességi osztályokat kívánna szervezni, mihez a tanfelügyelők és a kamara jelentését, illetőleg véleményét kérte. Ugyanezen miniszter leirata kapasan élénk vita tárgyát képezte a lópatkáló tanfolyam, heremag tisztító állomás, mesterséges kenderáztatók, állami faiskola, állami gyűmölcsészeti iskola és mőhészeti ügye. Sajnos, a miniszter ur nem járult hozzá ezen kérdések általános megoldásához a kívánt értelemben. Azonban a kérdéseket megfontolás tárgyává teszi s a székely vármegyék részére külön mőhészeti vándor-tanító ki-nevezését kilátásba helyezi. A kamara 1896. évi árszámadása jóváhagyást nyert. A munkás lakások állami kedvezményben részesítését örömmel üdvözölte a közgyűlés s maga részéről is hozzájárul részletes javaslatával a humánus ügy kedvező megoldásához.

Szászrégen városnak a vásárrendtartás tárgyában alkotott szabályrendeletét tárgyalván, annak jóváhagyását véleményezi a kereskedelemügyi miniszter urnál. Elnök jelentése folytán öröndetes tudomásul vétetett a kereskedelemügyi miniszter urnak a esiki vasut megnyitása alkalmával tett azon nyilatkozata, hogy a székely vasutak további kiépítését mihamarabb eszközöltetni szándékozik. A miskolci társkamarának a kereskedelemügyi miniszterhez a vásári statisztika összeállításra és a nem életképes községi vásárok beszüntetése tárgyában intézett fölrátat pártoló fölterjesztéssel támogatja. Ugyanily eredménnyel tárgyalatott a soproni társkamarának a czéggjegyzés akadályainak elhárítása tárgyában a kereskedelemügyi miniszterhez intézett fölrátat.

László Gyula kamarai m. titkár jelentést tett, hogy különböző iparosokhoz és kereskedőkhöz a tavaszi elhelyezés alkalmával összesen 176 székely fiu osztatott be. Ezek közül marostordamegyei 23, esikmegyei 64, háromszékmegei 12, udvarhelymegei 43, kisküküllőmegei 8 és torda-aranyosmegei 34. B-Ceabára, 8, Nagylak 10, Czeglédre 13, Szegedre 17, Nagyváradra 21, Kassára 11, Diósgyőrré 2, Budapestre 29, Kolozsvárra 3, Pécskára 2, Makóra 10, Miskolcra 9, Marosvásárhelyre 2, Karezagra 1, Sátoralja-Ujhelyre 1, Mezőkövesdre 1, Egerbe 1, Fehértemplomra 2 helyzetetett. Iparágak szerint: asztalosnak 19, ácsnak 1, bádogosnak 3, eszmiadiának 1, cipésznek 42, ezukrásznak 1, esztergályosnak 1, érezöntőnek 1, kályhakészítőnek 2, kárpitosnak 3, kereskedőnek 9, kertésznek 3, korekesnek 15, kocsigyártónak 2, késesnek 1, kovácsnak 25, könyvkötőnek 1, lakatosnak 3, mézeskalácsosnak 1, mé-

Elhatározta, hogy ennek a hölgynek a lábaihoz rakja a százezer forintját.

Bemutatja magát.

A hölgy különösen mosolyog és azt mondja, hogy ő Miczike.

Csak Miczike? gondolá magában Arisztid gróf—különbén annál jobb! Legérdekesebbek ezek a névtelen szépségek.

Miczike nem csak érdekes, hanem értékes kölgy is volt.

Alig tudta kielégíteni a vágyait. Mindig új ékszerek, fogatok, lakomák, pezsgő, zene, színház, lóverseny és fényes háztartás.

De ez a gyönyörű teremtes annyira magához lánczolta Arisztid grófot, hogy nem tudta a kéréseit megtagadni.

Egy mosolyáért, egy öleléséért a halálba men volna.

Félévig tartott az esztelen pazarlás és fél év alatt elrepült a százezer forint!

Sorsfordulat.

Arisztid gróf észrevevő, hogy üresek a zsebeit Ismét meg akarta hát tölteni a versenyeken.

Elment a Miczikéhez, hogy egy időre bucsut vegyen tőle.

Belép a jól ismert szobákba és az anyját találja ott Miczike mellett.

Zavarodva kérdi:

— A mama itt?? Hogyan?

— Hogyan hát eljöttem meglátogatni a menyemet.

— Hát, hát a Miczike Eulália volna? Az enni való teremtes kedves mosolylyal szolt:

— Igen, igen, nem más, mint Eulála.

És én számár a saját feleségemre pazaroltam 100 ezer forintot.

Kálmán Gyula.

szárosnak 1, molnárnak 2, nyergesnek 2, szabónak 24, szíjgyártónak 2, szobafestőnek 6, szücsnek 4, timárnak 2, szobafestőnek 6, szücsnek 4, timárnak 2, vasbutor gyárba 2 megy. A fiuk május 8-án egyszerre indulnak részint Brassó-Kolozsvár-Budapest-Kassa, részint Tóvis-Arad-Szeged felé.

A mezőgazdasági szeszgyáraknak ama törekvésével szemben, hogy szeszt csakis mezőgazdasági szeszgyárak gyárthassanak, a kamara pártolta az ipari szeszgyárak mozgalmát, melyben megfelelő védelmet kérnek s az aradi társamara főirata szellemében fölterjesztést intéz a kereskedelemügyi miniszterhez.

A székelyudvarhelyi kerületi betegsegélyző pénztár által a napibérek fölemelésére vonatkozólag ujjal megállapított napibérek a kamara elfogadta, de ezuttal utasítja a pénztárt, hogy az egyes osztályokba tartozó munkásokat a marosvásárhelyi mintára jelölje meg. A sepsi-szentgyörgyi kereskedő társulat panaszára a kamara lépéseket tesz az ottani postahivatal személyzetének szaporítása ügyében. A miskolci társamara javaslatára fölterjesztés intéztetik a kereskedelemügyi miniszterhez egy munkás közvetítő intézmény létesítése tárgyában. Tihanyi és Lukács marosvásárhelyi porcellán festőknek 50 frt segély utalványoztatik munkaeszközök beszerzésére.

Sz. Szakáts Péter titkár jelentést tett, hogy a marosvásárhelyi vasuti állomás kikötése a megoldás stádiumában van s a kormány kiküldöttjének jelenlétében közelebb megtartott helyszíni szemlén a kamara küldöttsége is részt vett.

Az elnök indítványára a kamara üléstörme számára megszerzi Bárd Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter mellszobrát.

A munkatanítás irányelvei, s a háziipar tanítása a népiskolákban.

(Végo.)

A harmadik munkatanítási cél háziipart akar teremteni, illetőleg a leendő munkásoknak ezáltal keresetforrást óhajt nyújtani. Irányelv, hogy a tanuló az iskolában eladható, értékesíthető házi ipari tárgyakat tanuljon megkészíteni, hogy később, mint férfi, üres idejében is képes legyen pénzt keresni.

A munkatanításnak 4-ik iránya a kézművészet, műipar és gyárpar egyes ágainak könnyebb megtanulására akarja előkészíteni a tanulóit. Azon irányelvből indul ki, hogy a kéz és szem, az iparnál használt ezen legfontosabb szervek, már oly korban fejlesztendők, mikor még a fejlődésre könnyen képesek.

Epen ezért már az iskolában kijelölt célpontok szerint egyes ipari foglalkozások tanítása által egyengetik az utat.

A harmadik és negyedik irány és a munkatanítási cél már gyakorlati irányelveken nyugszik. A pénzszerzésnek, gyakorlati irányu törekvéseknek szolgáltat támpontokat.

Az ötödik irány egészen a nevelés és a tanítás érdekeit támogatja s a munka tanítása által ketős célt akar elérni: először is az ész és szív képzetéhez csatolja a szemképzést, a kéz ügyességének fejlesztését; az összehangzatos nevelés alapján a leendő embert az életre gyakorlatiasabban neveli. Másodszor a munka oktatás által, részint közvetlenül az elméleti oktatás érdekeinek szolgálatát realisabb alapot s az elméleti ismereteknek foglalkozások körül való csoportosítása által azok marandóvá tételét, megrögzítését kívánja biztosítani.

Történelem tanításánál várak, régi fegyverek stb. alakjait kibővíve agyagból megkésztetett; családák táblázatos kimutatásokban az elméleti ismereteket magvát élénken a gyermek lelkébe vési. Itt természettanítási szemléltető eszközöket készített, amott területeket méret, azok alakját rajzolatokban tüntetvén föl; szóval: a szem és kéz ügyesítése által az elméleti képzés realis és marandó tételére törekszik, mert régi dolgok az, hogy azok az ismeretek marandókká lelkünkben, melyeknek tanulásakor nem csak szemléletre, alapos megfigyelésre szorítottunk, hanem azok tárgyát, mennyiben lehetséges, meg is csináljuk. Azonban mind az öt munkatanítási

iránytörekvés közös irányelve az, hogy jobban előkészítsük a tanulót az életre.

Valamennyi törekvés közös jelszava: „nevelés munkára, munka által” különbségek pedig a gyakorlati irány kisebb vagy nagyobb mérvű kidomborodásában mutatkoznak.

Előttünk állnak a munkatanítás irányelvei. Határozhatunk, melyeknek juttassuk az elsőséget a magyar népiskolában.

Ha az egyes vidékek szerint a házi szorgalom felköltését, a háziipar tanítását vagy városokban a kézmű gyárpar érdekeit támogatjuk ez által első sorban népünk vagyonsodására törekszünk. Epen ezért e három irányt (munkatanítási cél) nemzetgazdasági irányu munkatanításnak is szokták nevezni, megkülönböztetésül a paedagógiai irányu munkatanítástól, hol a munkatanítás főcélja a nevelés. A paedagógiai munkatanítás megnevezése helyett 1884. óta, a midőn a görögországi kongresszuson e fogalom megjelölésére a közügyességi oktatás elnevezését fogadták el: közügyességi oktatás megnevezését használjuk.

Kimondhatjuk tehát, hogy ugy a közügyességi oktatásnak, mint a nemzetgazdasági irányu munkatanításnak helye van a népiskolában.

Külföldi népiskolában a közügyességi oktatásnak juttatják az elsőséget; a hat osztály keretén belül nem is lehet speciális érdekeket megvalósítani. Különben is a népiskola nevelő iskola; eszközeit tehát a nevelői feladatokra való tekintettel kell megválasztania. Itt a munka csak eszköz és nem cél, a cél tényleg csak az egyén általános művelése lehet.

A nemzetgazdasági irányu munkatanításnak azonban az ismétlő iskolában kell helyet követelni, itt van helye a mezőgazdaság egyes ágai szakszerű tanításának is.

Hogy miért kell az ismétlő iskolát a gyakorlati élet ezen követelményeinek lefoglalni, hogy ki és mikor, minő terjedelemben tanítsa a háziipar vagy a mezőgazdaság egyes ágait és hogy hozzá forgalomba a kész termékeket: képezheti megbeszélés tárgyát.

Tekintve bár, hogy a közügyességi oktatásnak és tudatos rajztanításnak meg kell hogy előzze az ismétlő iskolai mezőgazdasági és háziipar-tanítást, ennek tárgyalásába nem bocsátkozom; ha különben velaki tájékozást óhajt e kérdésben szerezni, a közügyességi oktatásról irt Dobreczenben a „Gúnczy egyesület” kiadásában megjelent tanulmány munkából felvilágosítást szerezhet.

Le kell az ismétlő iskolát a mezőgazdaság és háziipar tanításának foglalni azért, mert székelygazdáink az által, hogy a mellék gazdasági ágak kihasználását nem értik, nem tanulták s ma is ott állanak, hol azelőtt 40 évvel. A modern igényekkel a rendes fejlődés útján lépést nem bírva tartani, átlag nagy részben a tönk szélére jutottak. Továbbá, ha a székely népek háziipari foglalkozások, gyakorlati munkásság megkedveltetése által kenyeret nem nyújtunk, a Romániába való kivándorlás útját nem tudjuk soha elvágni.

Ki tanítsa a háziipar a népiskolában? Erre a kérdésre is egy kis körültekintéssel megfelelően lehetünk. Akár kosárkötést, kékfűtést, gyékénfonást, natur munkákat stb. tanítsunk, a földolog az marad, hogy a szegényebb népek téli időben keresetet és foglalkozást nyujthasson. A készitendő munkáknak tehát a mai kézművészeknél sokkal tökéletesebbeknek, csinosabbaknak kell lenni. Epen ezért ennek tanítását csak szakember valóthatja meg jövedelmezőleg. A tanítónak elég dolgot ad a mezőgazdaság oly helyiségekben, hol a háziipar egyik vagy másik ágának tanításába beleszerve a közügyességi oktatás, különösen addig, míg a kezdet nehézségével is meg kell birkózzon.

Akad tehát bármely háziipari szak tanítására egy ügyes mester vagy segéd, a ki télen 5 hónapon át azt a tanító felügyelete alatt tanítsa. Az ismétlő iskola számára heti 5 órát ir elő a miniszteri tanterv, ebből 4 órát, ha lefoglalunk a háziiparnak, ezzel lehet boldogulni. Egy mester 5 községben taníthat s még mindig marad szabad ideje az előkészületek megtételére. Ha 30 frt havi fizetést s a községek által lakást és fuvarát számítunk számára, akkor is 5 községi iskolának ellátása csak 150 frt-jába kerülne az államnak; a mellett, miután a felnőttek tanítása is bevonható lesz az oktatás keretébe, némi tandíj is fizethető. A kéznél levő nyers any-

got a község adja, annak termeléséről is a községi gondnokság és iskolaszék gondoskodik.

Kézdi-Vásárhelyt és Sepsi-Szentgyörgyön egy árucarnok állítandó fel, hol nyers anyagraktárról is gondoskodni kellene. Ezen árucarnok átvesszi az iskolák lebélyegezett kész áruit készpénzzel, szükség esetében nyers anyagokkal kifizeti, illetőleg beváltja. Ev végén a tiszta jövedelemtől a tanító s a tanulók bizonyos perzentet kapnak stb., ha lesz nyers anyag beszerzésre fordítandó.

A tanítási tervezet s az ügyek intézését Sepsi-Szentgyörgyön alakítandó népoktatási bizottság egy alosztálya köllőleg intézhetné.

A mezőgazdasági és közügyességi oktatás rajztanításának a néptanítók kezében van helye, természetesen a népiskolai tanterv megfelelő átdolgozása alapján; mert, míg a népiskolai tanterv kellő átdolgozást nem nyer, addig épen a tanterv akadályozza a népiskolai oktatás rég várt gyakorlati irányu ténykedésének kifejtését.

Különben, most folyamatban van a tanterv revíziója, — vajha a mezőgazdaság és háziipar tanítására a népiskolák IV. osztályának keretén belül a közügyességi oktatás és rajztanítás észszerű fölelőléssel a talajt köllőleg előkészítenék.

Ezekben volt szerencsém az eddigi s külföldön jelenben is gyakorlatban levő munkatanítási törekvéseket ismertetni s a háziipar tanításának mikéntjére vonatkozólag véleményemet elmondani — ajánlván az elmondottakat a nagyra becsült tanügyi körök és az érdeklődők szíves figyelmébe.

K.-Vásárhelyt, 1897. ápr. 25.

Kiss Jenő.

Ujdonságok.

— **Időjárásunk.** Hosszu szárazság után végre megindultak az égnek esatornái s hull az áldás vékonyon, de szaporán. A lég egészen lehűlt s most csak az iránt van aggály, hogy a jövő héten megérkező fagyos szentek, nehogy fagyot hozzanak s tönkre tegyenek minden szép reménységet.

— **Anyakönyvi statisztika.** Mult április havában a kézdívásárhelyi anyakönyvek szerint született 13 egyén, meghalt 9 egyén. Házasság kötött 4. A lefolyt 4 hónap alatt a születések száma 49, a halálozásoké 50, házasság pedig 16 kötött.

— **A k.-vásárhelyi Jótékony Nőegylet** „a szegény tanulókat segélyző milleniumi alap” gyarapítására f. év május hó 9-én, az Uniókerti színházban Rákosi József közs. tanító és tanítványai, Pénzes Imre zenetanító és tanítványai, az alsó-esernyősi tanítói kar és mások közreműködésével műsorral és tánczszal egybekötött Majális rendez, melynek műsora a következő: 1. Ének quartet a községi leányiskola V. és VI. osztályu tanulóik által. 2. Kis jöltevők. Színmű. Előadják: Bodola Matild, Jancsó Marika, Jancsevics Irén, Szabó Mari, Szőcs Eliz, Páll Irén. 3. Hegedű terezt. Pénzes Imre ur és tanítványai. 4. Szaval: Zontai Oszkár. 5. Ének terezt. Az 1. szám alattiak által. 6. A két befőttes üveg. Színmű. Előadják: Jancsevics Irén, Kiss Irén, Makkai Mari, Nagy Emilia, Páll Anna, Pap Erzsébet. Sobók Róza, Szabó Mari, 7. Ének terezt, György Albert, Czirmay József, Bajka Mihály tanító urak által. Műsor után a szabadban társas játék, kugliverseny és táncz.

— **Sorsolás.** Vajda Albert előnyösen ismert kézdí-vásárhelyi műasztalos azon étszekerényét, mely az ezredéves országos hiállitáson kiállítási ércommel lett kitüntetve, miniszteri engedéllyel kisorsolja. A szekrény megtekinthető Vajda Albert lakásán s ugy ő nála, valamint azon üzletekben, hol a szekrény fényképe kifüggesztve van, az egy forint sorsjegyek kaphatók. A nekünk bemutatott butorab egyike az e fajta butorabok legsikerültebbjének és mert mint dísz tárgy is méltó dísz lehet bármely lakásnak, ezért e sorsolást és e törekvő ifju iparost melegen ajánljuk a község figyelmébe.

— **A nőegylet majálisa.** A helybeli nőegylet f. hó 9-én tartandó majálisára a meghívók és műsor kilettek bocsátva. Ha valaki meghívót nem kapott volna és meghívóra igényt tart, szíveskedjék egész bizalommal özv. Nagy Mózesné nőegyleti elnök urnához fordulni. Különben is a majális nyilvános levén, az úgypártolók nagyon szívesen látnak. A rendező bizottság.

— **Egy új iparág.** Az ismert bécsi esernyőgyáros Beer, Drab és Társa cég Budapestén május 1-vel egy nap- és esernyőgyárat fog üzembe helyezni. Ez lesz az első ilyenmű intézet, amely Magyarországon ernyőgyártással foglalkozik, s a magyar kormány állami kedvezményekkel is támogatja a cég kezdeményezé vállalkozását. A gyártelep a modern technika minden igényének megfelelően fog beruháztatni s így remélhető, hogy Magyarország ez iparágban is rövid időn függetleníti magát a külföldi versenytől. Hazánk közgazdasági viszonyaira nézve mindenesetre örvendetes jelenség, hogy külföldi gyárosok indítva érzik magukat nálunk új gyárak és új iparágak meghonosítására s ezuton hozzájárulnak hazánk ipari fejlődésének előmozdításához. Az új gyártelep, mely Beer és Drab első magyar nap- és esernyőgyára céget visel, V. Sasuteza 23. sz. alatt létezik.

Sz. 427.
1897.

Hirdetmény.

Hatolyka község határterületén a vadászati jog 1897. évi június hó 4-én d. e. 8 órakor a község-házánál tartandó nyilvános árverésen 1897. évi aug. 1-től 1903. július 31-ig ter-

jedő 6 évre haszonbérbe fog adatni. Az árverési feltételek a martonfalvi körjegyzői irodán megtekinthetők.

Kikiáltási ár 5 forintban van megállapítva.

Martonfalván, 1897. évi május 1-én.

Veres Péter,
körjegyző.

84 1—1

Sz. 1423—97.

Hirdetmény.

Alattírt városi tanács által közhirre tétetik, miszerint a folyó évben újonnan adózás alá került III-ik osztályu kereseti adó alá tartozó egyénekről a kivétési lajstrom és a nyilvános számadásra kötelezett f. évi kivétési lajstrom előirányzatai május

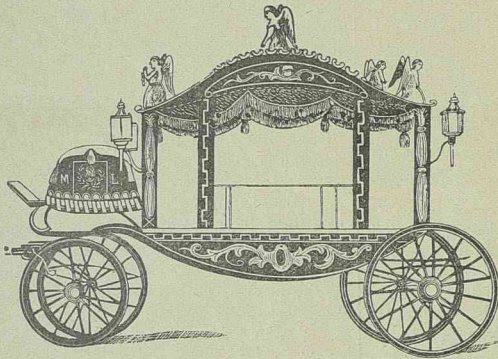
hó 6—14-ig bezárólag a 8 napi közszemlére ki van téve és az előirányzat a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Az előirányzat elleni felelősség közvetlen a sepsi-szentgyörgyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz adandó be.

K.-Vásárhelyt, 1897. május 4-én.

Városi tanács.

Uj temetkezési intézet!

DÁVID ANTAL

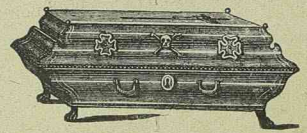
diszes berendezésű temetkezési vállalata az, hol a nagy-érdemű közönség a szükséges halotti kellékeket minden rangosztályhoz illően, a legdusabb választékban találja meg. Szemfedelek, halottiöltözékek, művirág- és gyöngykoszorúk, fenyő- és tölgyfa (csere) koporsók legolesőbb árban, érez koporsók gyári árjegyzék szerint lesznek felszámítva.

Diszesen kiállított üveges és egészen gyászos hintóim a temetkezések bármely fényének, pompájának megfelelnek; diszkocsimért is a legmérsékeltebb árt számítom fel, míg a teljes gyászkozsita nálam vásároló közönségnek díjtalanul bocsátom rendelkezésére.

Az itten felsoroltakról meggyőződést szerezhet magának a nagyérdemű közönség, s midőn becses pártfogását remélem, vagyok kiváló tisztelettel;

Vasár- és ünnep napokon valamint bolt-zárás után lakásomon
(Zsindely-piacz) állok a t. közönség rendelkezésére.

DÁVID ANTAL.

43 1—

A legszolidabb árak!

M. kir. államvasutak.

Érvényes 1896. máj. 1-től.

M E N E T R E N D.
BRASSÓ-BUDAPEST.

Keleti vonal.

Érvényes 1896. máj. 1-től

Á l l o m á s o k				Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat	Á l l o m á s o k				Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat
Brassó (vendéglő)	{ ér.			regg. 5.08	este 7.48	d. u. 2.45	Medgyes	ind.	regg. 10.55	éjjel 12.45			
Botfalva	{ ind.			5.39	8.03		Kis-Kapus (vend., elág. Szob. felé)	{ ér.	11.14	1.01			
Földvár	"			5.58	8.12			{ ind.	11.41	1.35			
Mogyorós	"			6.17	8.47		Tövis (vend., elágazás Arad felé)	{ ér.	d. u. 1.29	3.06	este 7.59		
Apáca	"			6.36	9.01			{ ind.	1.55	3.38	" 8.06		
Köpecz	"			6.55	9.19		Nagy-Enyed	ind.	2.17	3.59			
Ágostonfalva	"			7.02	9.25		Kocsárd (vend., elágazás Maros- Vásárhely felé)	{ ér.	2.56	4.33			
Alsó-Rákos	"			7.19	9.41			{ ind.	3.06	4.43			
Homoród	"			7.45	10.03		Gyéres (elágazás Torda felé)	{ ér.	3.37	5.12			
Kacsa	"			8.02	10.16			{ ind.	3.47	5.18			
Bene	"			8.23	10.36		Kolozsvár (vendéglő)	{ ér.	5.24	regg. 6.45	10.45		
Erked	"			8.43	10.51			{ ind.	este 6.13	7.00	11.01		
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	"			9.12	11.16		Nagy-Várad (vendéglő)	{ ér.	8.—	11.17	2.30		
Szegesvár (vendéglő)	{ ér.			9.35	11.33			{ ind.	11.04	d. e. 11.32	2.37		
	{ ind.			9.42	11.40		Budapest	ér.	regg. 5.45	este 8.10	regg. 7.4		

Kézdi-Vásárhely—brassói vasut.

	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Kézdi-Vásárhely	indul reggel	4.56 délelőtt	10.15 délután	2.37	Brassó	ind. reggel	5.20 reggel
Imecsfalva	5.09	10.38	2.54	Szász-Hermány	5.34	9.09	3.14
Páva-Zabola	5.22	10.51	3.11	Prázmár	5.53	9.33	3.34
Kovászna	5.38	11.08	3.43	Kökös	6.04	9.46	3.45
Barátos	5.55	11.24	4.08	Uzon	6.15	10.06	3.57
Nagy-Borosnyó	6.07	11.38	4.27	Kilyen	6.27	10.21	4.09
Eresztevény	6.24	11.55	4.48	Sensi-Szentgyörg	6.45	10.49	4.27
Sepsi-Szentgyörg	6.54	d. u. 12.25	5.28	Eresztevény	7.07	11.17	4.49
Kilyén	7.02	12.33	5.38	Nagy-Borosnyó	7.24	11.47	5.07
Uzon	7.15	12.46	5.54	Barátos	7.45	12.16	5.28
Kökös	7.25	12.56	6.07	Kovászna	8.08	12.48	5.46
Prázmár	7.45	1.16	6.34	Páva-Zabola	8.19	1.01	5.59
Szász-Hermány	8.01	1.32	6.54	Imecsfalva	8.31	1.19	6.03
Brassó	8.15	1.46	7.12	Kézdi-Vásárhely	8.45	1.37	este 6.27

Kézdi-Vásárhely—brassói vasut.

Kézdi-Vásárhely				Brassó			
		Sz. v.	V. v.			Sz. v.	V. v.
indul reggel	4.56	délután	10.35	ind. reggel	5.20	reggel	8.50
Imecsfalva	5.09	10.38	2.54	Szász-Hermány	5.34	9.09	délután 3.00
Páva-Zabola	5.22	10.51	3.11	Prázmár	5.53	9.33	3.14
Kovácsna	5.38	11.08	3.43	Kökös	6.04	9.46	3.34
Barátos	5.55	11.24	4.08	Uzon	6.15	10.06	3.45
Nagy-Borosnyó	6.07	11.38	4.27	Kilyen	6.27	10.21	3.57
Eresztevény	6.24	11.55	4.48	Sepsi-Szentgyörg	6.45	10.49	4.09
Sepsi-Szentgyörg	6.54	d. u. 12.25	5.28	Eresztevény	7.07	11.17	4.27
Kilyen	7.02	12.33	5.38	Nagy-Borosnyó	7.24	11.47	4.49
Uzon	7.15	12.46	5.54	Barátos	7.45	12.16	5.07
Kökös	7.25	12.56	6.07	Kovácsna	8.08	12.48	5.28
Prázmár	7.45	1.16	6.34	Páva-Zabola	8.19	1.01	5.46
Szász-Hermány	8.01	1.32	6.54	Imecsfalva	8.31	1.19	5.59
Brassó	8.15	1.46	7.12	Kézdi-Vásárhely	8.45	1.37	6.03
							este 6.27

Ny. Ifj. Jancsó Mózesnél K.-Vásárhelyen